

7142213

ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧН.
ЖУРНАЛ

№

10

ЖОВТЕНЬ

РІК ВИДАВАННЯ
СЬОМИЙ

1930

ВИД-ТВО ГОСПОДАРСТВО
УКРАЇНИ — ХАРКІВ

Склад видання: Харків, Буд. Держиронисловости, корпус
Вид-во „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“

V.N. Karazin Kharkiv National University

00391908

4

ДЕРЖВИДАВНИЦТВО „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“
ПРИ ДЕРЖПЛЯНІ УСРР

ЩОМІСЯЧНИЙ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

**„ГОСПОДАРСТВО
УКРАЇНИ“**

**7-й РІК
ВИДАННЯ**

**7-й РІК
ВИДАННЯ**

За редактуванням ДУДНИКА А. М. (голова редколегії),
БІЛАША Т. И., ГУРЕВИЧА М. Б., КАЧИНСЬКОГО
В. М., КРАМЕРА С. М., ЛІБЕРМАН Е. С., МИШКІСА В. С.,
НАУМОВА Д. Б., СОКОЛІНА Я. А. та ТУНА Я. А.

Зав. редакцією КАПЛАН Д. А.

В ЖУРНАЛІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ

Авдиенко М. А., Акуленко В. П., Альтерман А. Я., Айнгорн М. Я., проф.
Бак І. С., Болтенгаген Л. К., Введенський В. Я., Весов Я. Р. (Берлін),
Виноградський Н. Н., Відкуп А. Б., Вольф М. М., Акад. Воблий К. Г.,
Генес Л. Г., Генкін А. Б., Георгієвський Г. Ф., Гінзбург А. М., Гринько
Г. Ф., проф. Гуревич М. Б., Гуцуляк С. Ю., проф. Діманштейн Я. Б.,
Дудник А. М., Дунаєвський Ф. Р., Ефімов-Малтапар Н. Г., Звоницький
А. С., Канарський С. М., Капітановський Н. С., Каплан Д. А., проф.
Каплан С. І., Канторович В. Я., Кастелянський Е. І., Качинський В. М.,
проф. Клопотов К. Н., Коломойцев П. І., Крамер С. М., Кризов Л. В.,
Кузнецов А. М., Куперман Я. М., Куперман О. М., проф. Ладиженський
А. М., Лебединський І. В., Ліберман Е. С., Мазлах С. М., Мишкіс В. С.,
Наумов Д. Б., проф. Несмелов Ф. Я., Попов Н. С., Полоцький А. А.,
Пробст А. Е., проф. Раєвський А. А., проф. Ратнер С. Д., Рекіс А. А.,
Сігал Б. В., проф. Синявський А. С., Снегирьов С. В., проф. Соболев М. Н.,
Соколін Я. А., Трель Г. А., Тун Я. А., проф. Фомін П. І., проф. Фрей
Л. І., Футор'ян А., Хайцер П., Хейфец Л. М., Цукернік А., проф. Шатан
Е. О., Шафаренко І. А. (Берлін), Шмідт А. К., проф. Шор А. С., проф.
Яснопольський Л. М. та інші

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й ВИДАВНИЦТВА:

Харків, будинок Держпромисловости.

Телефони: 5-69 (автомат) й 17-61 (міський)

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

338 (05)
73

34 35

~~ГР. 1937.~~

ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

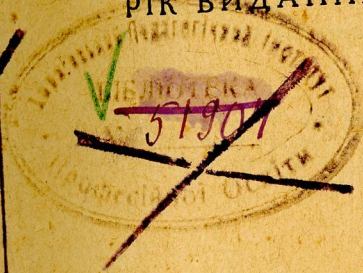
ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 10

ЖОВТЕНЬ

РІК ВИДАННЯ 7-й

~~Харків. Інст. Нар. Осв.
Кабінет Політеконом. І
№ 7390~~

ВИДАВНИЦТВО „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“
ХАРКІВ — 1930

59
68

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в „Літописі Українського
Друку“, „Картковому репертуарі“ та
інших покажчиках Української Книж-
кової Палати.

Укрполіграфоб'єднання
Третя Друк. ім. Фрунзе
Харків, Донець-Захарж. в
Укрголовліт 79/жб
Зам. 2318. Прим. 1.900

ЗМІСТ

I. Статті

Передова. Шкідники й плянова робота	5—8
В. Введенський. Підсумки старого й перспективи нового господ. року у колгоспах	9—21
И. Браславский. Демпинг или конкурентоспособность?	22—38

II. Економіка і техніка

Н. Наумов. Комбинирование коксования с производством электроэнергии . .	39—46
Ф. Слюсаренко. Бурый уголь как топливо для паровозов	46—53

III. Нариси і замітки

Дм. Смирнов. Інженерно-технічні кадри текстильної пром-ти України . . .	54—67
Ф. Винник. Колективна задільщина в багатозмінних підприємствах	67—74
Ю. Іванов. Політехнізація школи	75—79
А. И. Мобілізація фінансових ресурсів і банківська система	80—83
Г. Фельдман. Мобілізація лишків чорних металів в 1929-30 р.	83—91
М. Хименко. Складові частини капіталів у колгоспах та їх виробнича ді- яльність	92—98
Л. Болтенгаген. Украинская металлургия в 1931 г.	99—112
А. Соловцов. Виробничий зв'язок колгоспів з машино-тракторними станціями й кущами	112—124
А. Гордон. Про підготування кадрів для плянових органів України	124—126

IV. Критика і бібліографія

П. Скрипченко. До постановки практ. вивчення ефективности капітало- вкладень у пром-ті	127—140
Артур Хорнер и Г. А. Хот. Комунізм і вугілля. Я. Т.	141—144

Шкідники і плянова робота

Шкідникам завдано разючого удару. Радяйський суд за загального співчуття пролетаріату всього світу морально знищив і фізично знешкодив один з найактивніших штабів шкідницької організації. Заслужену кару матимуть і інші, що попалися, вороги соціалістичного будівництва. Однак, шкідницька справа цим фактом ні в якому разі ще не вичерпується.

Шкідництво взагалі не можна розглядати як прояв розбещености окремих осіб. Цілком зрозуміти шкідництво можна тільки тоді, коли його брати, як одну з форм класової боротьби, як один з численних підлих способів, до яких вдається велика й дрібна буржуазія в боротьбі з повсталим пролетаріатом. Коли б шкідництво було тільки проявом зловмисности окремих осіб, то його не можна було б теоретично передбачити, а тим часом Фрідріх Енгельс іще в 1891 р., аналізуючи обстанову майбутньої пролетарської революції, писав: „Техніки будуть нашими принциповими ворогами і будуть обдурювати і продавати нас, як тільки зможуть“. Конкретна дійсність сугубо справдила це геніальне передбачення. Серед тих, що обманюють і продають першу пролетарську державу, є не тільки техніки (в тісному розумінні цього слова), але й економісти, агрономи, професори і лікарі, цебто представники цілої соціальної групи. Саботаж і шкідництво — це основна зброя, якою ця група може пробувати завдавати ударів дужій силі організованих робітничих мас, і цю зброю, з загаду буржуазії, одну за другою вживали та, мабуть, неминуче і знову вживатимуть у тій великій класовій боротьбі за соціалістичне будівництво, що її провадить пролетаріат СРСР і яку доведеться провадити пролетаріатові всього світу.

Розуміється, під цією групою не можна розуміти всю інтелігенцію в цілому. Мова йде тільки про ту її частину, яка в історичній сутічці основних клас сучасного суспільства стала на сторону ворогів пролетаріату. Ця частина інтелігенції, будучи матеріально (а часто й своїм походженням) тісно зв'язана з буржуазним світом, ідеологічно відбиваючи інтереси великого капіталу або куркульства, ненавидить і поневажає робітничу класу, не вірить і не хоче вірити в її творчі здібності. На їхню думку тільки в капіталістичних формах господарства можуть розвиватися продукційні сили, тільки в експлуататорській верхівці класового суспільства бачать вони творців культурних цінностей. Тим-то вони й прагнуть за всяку ціну, не цураючись ніяких способів, зберегти капіталістичну систему там, де вона ще є, і знов завернути її там, де вона вже повалена.

З таким „ідеологічним“ прагненням цілком гармонує той факт, що багато з „вождів“ шкідників виявились взагалі продажними душами і звичайнісінькими кар'єристами: продажність і особистий кар'єризм — неминучі атрибути всякої соціальної системи, коли вона розкладається, а такою системою безумовно є сучасний капіталізм. Навіть в очак

самих шкідників конкретний сучасний капіталізм уже настільки здискредитований, що своє прагнення відновити його в СРСР наважились виявити у всій ганебній наготі лише найбільш політично обмежені з них; а більшість пробує прикрити це позорище яким небудь фіговим листочком. Ідеологи „Промпартії“ пробують задрапуватися теорією про заміну диктатури пролетаріату провідною роллю інженерів і вчених. Вони й самі мало ймуть віри цій теорії, нашвидку украденій Пальчинським у А. Богданова; вони чудесно бачать марність цього фігового листочка, але, як кажуть, „краще хоч що небудь, ніж нічого“. Кондратьєвці завербовують у свої лави агрономів, що селянофільствують, балачками про прийдешнє, після повалення влади робітників, царство куркульської демократії, а громанівці не від того, щоб узяти на прокат у своїх закордонних соціаль-фашистських друзів славлене вчення про перевагу, супроти радянської системи, „господарської демократії“, цебто беззубого капіталізму, сповненого усяких гідностей і без вад, яким ніби без ніякої соціальної революції (а тільки розумним використанням виборчих карток) можна замінити справдешній зубастий імперіялізм. Звичайно, усі ці „рятівники господарства й культури“ чудово розуміли, що вони брешуть: погоджуючись на інтервенцію, як на основний спосіб повалити диктатуру пролетаріату в СРСР, вони тим самим безумовно погоджувались і на заведення в своїй „батьківщині“ не тільки справжнісінького капіталізму, але ще й найганебнішої форми капіталістичного господарювання — колоніальної системи.

Цілком зрозуміло, що намагаючись стати на перешкоді соціалістичному будівництву, шкідники не обмежуються розкладницькою роботою в окремих галузях народного господарства: поступово вони сконцентрували свою увагу на пляновій роботі, на плануванні всього народного господарства.

Єдиний народньо-господарський плян — одна з основних підпор соціалістичного будівництва. Побудувати такий плян і здійснити його — ця можливість специфічно властива тільки такому суспільству, де засоби виробництва (хоч би попервах в вирішальних галузях) усупільнені. Капіталістичний світ, з усім своїм силкуванням, супроти цієї потужної зброї пролетаріату може виставити лише взаємну шалену конкуренцію, необмежену стихійність своєї господарської діяльності, неминуче пов'язану з колосальними непродуктивними затратами величезних матеріальних і людських ресурсів. Коли б ворогам пощастило вибити цю зброю з рук пролетаріату або хоч її гаразд зіпсувати, то це б дуже змінило співвідношення сил у великій боротьбі за соціалізм. Отже не дивно, що шкідники поклали не мало сил на те, щоб досягти цієї мети, як у своїй теоретичній, так і в практичній діяльності.

Передусім шкідники спробували були переконати пролетаріат у тім, що плянове господарство взагалі неможливе. Уся школа Кондратьєва в справі планування фактично виходила з цієї основної засади. Коли Кондратьєв писав, що для планування „нам треба було б мати майже ідеальне знання господарського становища у вихідний момент і майже всієї сукупності закономірностей перебігу навколишніх подій, що сюди стосуються“, то цим він фактично хотів довести, що наукове обґрунтування планування неможливе, бо ж ясно, що в абсолютній формі ті умови, які виставляв Кондратьєв, недосяжні. Звичайно, оригінальністю ця теорія не відзначалася. Аргументація тут цілком запозичена у Ріккєрта, що в свій час пробував був таким же способом довести взагалі неможливість науково обґрунтувати неминучість соціалізму. Кондратьєв спекулював на труднощах, що були в першому етапі плянкової роботи. Складність планування, зв'язану з наявністю тоді значного ще своєю

питомою вагою приватного сектора, він ставив як принцип плянової діяльності взагалі. Успіху така теорія в радянських умовах мати не могла. Конкретна дійсність на досвіді показувала, що в країні Рад плян не тільки можна намітити, а й виконати з великим наближенням до розроблених плянових накреслень. Тоді на сцену виступає псевдо-марксистська теорія Громана — що плянування взагалі можливе, але тільки в тім разі, коли в основу всіх плянових побудовань буде покладений принцип примату продукційних сил. Цим Громан заперечував можливість включити в науково обґрунтоване плянування класові цілеспрямованія пролетаріату. Громан пробував вийняти з плянування його революційну класову суть. Бойову зброю класової боротьби за найскорше здійснення соціалізму в одній країні він намагався обернути в явно шкідливу догму. Плянування — з методи здійснення індустріялізації країни, посилення усупільненого сектора, поліпшення матеріального становища трудящих і зміцнення обороноспроможности радянських республік — у вченні Громана оберталось в математичні розрахунки про шляхи господарського розвитку незалежно від того, які класи в цьому розвитку закріплять і посилять свою позицію. Коли не вдалась і ця спроба — використати справу плянування для оборони інтересів куркульства, концесійного капіталу і неокapіталістів своєї батьківщини — шкідники й ідеологічно зв'язані з ними в цій справі опортуністи всіх відтінків і мастей (а особливо праві) не заспокоюються і все пробують „збагатити“ марксистсько-ленінську плянову науку своїми вигаданнями: тут і теорія вrostання куркуля в соціалізм, і теорія загасної кривої, і необхідність рівнятися на вузькі місця, і шкідливість господарської автаркії, словом, цілий арсенал псевдо-наукових вигадвань, ціль і суть яких усе та ж — затримати темп соціалістичного будівництва, затягти на довший час труднощі переходового періоду, не допустити форсованого наступу пролетаріату на куркульство й інші рештки буржуазії в нашій країні.

Комуністична партія на своїх партійних з'їздах та конференціях і в наукових виступах своїх випробуваних вождів розбила в щент усі ці теорії одну за одною. Та все ж таки було б дуже небезпечно думати, що на теоретичному полі плянової роботи шкідницька думка цілком уже знешкоджена. Безумовно, відриг теоретичного шкідництва, особливо в опортуністичній формі викладу, ще гніздиться в головах окремих робітників плянового фронту.

Потрібна якнайпильніша робота над вивченням методології шкідництва; треба простежити найтонші, найбільш замасковані відгалуження від основних шкідницьких побудовань, щоб чисто викорчувати їх із свідомости плянових робітників.

При цьому треба твердо пам'ятати, що замасковані відгалуження шкідницьких ідей є найбільш небезпечні. Грубі, одверті наскоки на ленінізм у теорії й практиці дуже легко показують свою буржуазну чи дрібно-буржуазну природу. Коли ж ці заскоки загортаються зверху в форму погодження з теоретичними основами генеральної лінії партії і виступають навіть під прапором оборони її, то і тут, звичайно, обман викривається, але для цього потрібна більша теоретична пильність, гостріша революційна чуйність. Праві опортуністи, наприклад, виступають проти теперішніх плянів колективізації, що їх здійснює партія, в ім'я одного з основних принципів ленінізму — союзу з середняком; а тим часом це посилання на Леніна фактично тільки димово завіса, щоб скрити ідейну близькість правих з кондратьєвцями в їхній орієнтації на куркуля, як продукційну силу в сільському господарстві. Бо зміцнення союзу з середняком, в світлі завдань даного етапу будівництва соціалізму, саме й вимагає того, щоб цей союз здійснювати в формі пере-

воду його на вищий щабель — зробити середняка колгоспником, спираючись на значно вирослу радянську індустрію; але ця вища форма союзу болюче б'є по куркулю, це ж бо курс на ліквідацію куркульства як класи, і праві опортуністи кидаються йому на поміч, на словах в ім'я ленінізму, на ділі — боронячи втончену, завуальовану кондратьєвщину.

Не кажучи вже про одвертий троцькізм, завуальований відриг суханівщини, безумовно, є і в отому ніби 100% ленінізмі право-лівацької групи Сирцова — Ломінадзе. Досить пригадати, в якій формі ця група поставила, наприклад, проблему темпів індустріалізації, матеріального становища робітничої класи, партійного керівництва і т. д., щоб простежити джерела цих ідей у шкідницькому таборі.

Але крім принципових проблем теорії плянування, плянові органи повинні якнайпильніше проаналізувати ще й методологію перетворення теоретичного шкідництва у шкідницьку практику. Справа ця вельми складна, бо навіть найзавзятіші шкідники у багатьох випадках мусили були проектувати й здійснювати на практиці не те, що їм хотілося б, а чого вимагали справжні інтереси соціалістичного будівництва. Відомо, що шкідникам удалося заверстати в наші плани ряд взаємно не пов'язаних елементів, що вони штовхали нас на нерациональне використання природних ресурсів і наявних основних капіталів, що вони всяким способом намагалися погіршити проекти реконструкції та нового капітального будівництва. Але відомо й друге: сила шкідників показала себе величиною безмірно слабшою, ніж сила організованого пролетаріату, ніж теоретичний і політичний розум комуністичної партії та її провідних органів. В результаті, в основних, вирішальних справах шкідникам обдурити робітничу класу не вдалося. Наші народно-господарські плани в основному оформлялися і здійснювалися не так, як того хотіли шкідники, а як цього вимагали інтереси пролетарської революції. Словом, коли у сутичці двох сил — шкідницьких замірів, з одного боку, і творчої енергії пролетаріату та його авангарду, з другого, — перемагала дужча з них і — така діалектика — слабша сила мимо своєї волі навіть сама працювала на користь дужчої.

Але так стоїть справа, як брати загалом. В окремих же випадках шкідникам, безумовно, щастило часом здійснити свої цілі; щастило це й шкідникам, що орудували на пляновому фронті. На окремих ділянках методи плянування викривлені і через те хибні й деякі плянові обрахунки. Треба якнайшвидше знайти ці ділянки, щоб з корінням вирвати з плянкової роботи і цю шкідницьку спадщину.

Однак, цілком подолати шкідництво не можна тільки апаратною роботою плянових органів. Вище зазначалося, що шкідництво це є одна з форм класової боротьби буржуазії. Отже відповісти на шкідництво теж повинен і пролетаріат у цілому. Форму цієї відповіді уже знайдено — це зустрічний промфінплан. У зустрічних промфінпланах метода експертних оцінок, що її особливо сильно використали шкідники, набирає і по формі і по суті нового класового змісту. Колективним експертом розроблюваних плянів тут стає сама робітнича класа. Глибша організація цієї експертизи, найповніше й найчуткіше використання її у пляновій роботі — такий основний шлях до остаточного подолання шкідництва.

В. ВВЕДЕНСЬКИЙ.

Підсумки старого і перспективи нового господарського року в колгоспах.

Тепер ще рано підбивати остаточні підсумки виробничій роботі колгоспів в 1930 році, бо осіння кампанія ще не закінчена і досі ще тривають і хлібозаготівлі і засів озимини і зяблева оранка. Та все ж таки вже й тепер можна відмітити, що колгоспи, після величезного успіху в весняну с.-г. кампанію, і восени йдуть попереду індивідуального сектоа, переганяючи його в більшості районів в темпах здавання хліба державі і в цілому ряді районів у виконанні плану осінньої засівної кампанії і зяблевої оранки.

Надзвичайно показовий факт, що колгоспи цілком управилися з завданням своєчасного збору буряку, а це визначало успіх цієї важливої кампанії, в результаті якого країна матиме на 123% більше цукру ніж минулого року, на 25% більше середньої за довоєнне п'ятиріччя і на 6% більше від максимального довоєнного виробництва кол. Росії в 1914 році (Репорт Союзцукру ЦК ВКП(б)—„Правда“ 30 жовтня 1930 р.).

Набуває величезного значення той підкреслений в недавній постанові ЦК факт, що в колгоспному секторі далеко висуваються наперед машино-тракторні станції,—цей авангард колгоспного будівництва, що в основному вже закінчили хлібозаготівлі і з великим успіхом перевели осінню засівну кампанію. Швидке збирання і молотьба, швидкі темпи осіннього сіву і підняття зяблі — характеризують роботу МТС, і цим визначаються значною мірою дальші успіхи колективізації, що зміцнитиметься і розвиватиметься насамперед в наслідок наміченого нового величезного росту машино-тракторних станцій.

Як стоїть справа тепер з тим основним показником успіхів колгоспного сектору, що за нього можуть правити темпи охоплення колективізацією бідняцько-середняцьких господарств?

Щодо цього треба відзначити той вирішальний факт, що колективізація, закріпившись літом на рівні, близькому до $\frac{1}{4}$ селянських господарств (в основних зернових районах — 50%) дає безперечно показники нової хвилі широкого руху бідняцько-середняцьких мас в колгоспи. І це не дивно. Всі передумови, що визначають широку тягу бідняцьких і середняцьких мас в колгоспи, — лишаються повною мірою та діють і далі ще з більшою силою, ніж вони діяли минулого року; до того ж, до цих передумов прилучаються ще й нові, що є безпосереднім наслідком тих величезних практичних успіхів, що виявив колгоспний сектор в першій же рік свого великого росту і широкої виробничої роботи.

Насамперед безпосереднім наслідком тієї величезної роботи, що колгоспи перевели в 1930 р., є великий врожай. Урожай забезпечений

насамперед великим розширенням засівних площ в колгоспному секторі бо ті селянські господарства, що ввійшли в колгоспи на весну, збільшили свої засіви з 24 до 36 млн. га, тобто на цілих 12 млн. га, і тим, забезпечили загальне збільшення засівних площ по всьому селянському сектору на 7 млн. га. Ця обставина мала вирішальне значення в підсумках с.-г. року, бо вона в значній мірі визначила збільшення продукції не тільки зернових, а й технічних культур. Однак, колгоспи впливали на збільшення врожаю не тільки з боку одного того інтенсивного фактора, що ним є розширення засівних площ. Вже першого року свого існування колгоспи безперечно визначили чимале зрушення і в царині розв'язання проблеми врожайності, а це теж не могло не зчинити значного впливу на збільшення огульної продукції в сільському господарстві.

Друге досягнення, що відіграє величезну роль в дальшому розвитку колективізації, є правильна політика оплати праці і розподілу врожаю, виражена в директивах ЦК та в інструкціях Колгоспцентру.

Нам дуже добре відомо, що низова практика дає дуже багато відхилів від цієї правильної політики; та загальний фонд роботи колгоспних організацій і колгоспів в цьому напрямі безперечно здоровий, і коли взяти до уваги, що либонь не завжди колгоспники бідняки й середняки дістають в результаті розподілу прибутків далеко більше прибутку, ніж околишні індивідуальні селянські господарства, то цей факт безперечно матиме вирішальне значення для нових успіхів в справі розвитку колективізації. Однак, як ми допіру відзначили, ще немає цілковитої певності в тому, що робота розподілу врожаю і прибутків всюди по всіх кутках Союзу ведеться правильно і треба сконцентрувати виключно напружену увагу в цій справі і постійним контролем і наглядом за роботою колгоспів, а також ставкою на розвиток колгоспної суспільності зберегти всю силу цього фактора і все його визначальне значення для розвитку нової хвилі колективізації.

Тепер, коли ми підходимо до підсумків господарського року, для нас в розрізі цілком очевидних факторів повністю підтверджується виключна правильність того твердження, що його висунув був XVI з'їзд, а саме, що проблему зернових культур в основному колгоспи розв'язують в перший же рік широкого колгоспного руху і колгоспи з успіхом заступають куркульський сектор в справі забезпечення хлібом пролетаріату і трудящих по містах. Але в підсумку 1930 р. разом з розв'язанням зернових культур одночасно розв'язується й інша не менш важлива проблема, а саме проблема охоплення колгоспами технічних культур, розширення площі під ними і, що має величезне значення, розвитку в колгоспах засіву нових технічних культур (соя, кенаф, кендир, бавовник в нових районах).

Збільшення питомої ваги колгоспів у засівах технічних культур 1930 р. проти 1929 р. визначається такими даними.

Питома вага колгоспів у засівній площі технічних культур.

	1929 р.	1930 р.
Бавовник	6,1	39,7
Цукровий буряк	3,1	40,2
Льон	3,1	20,2
Корінняки	—	45,5
Кукурудза	4,3	31,7
Силосні культури	—	48,0
Соя	—	81,0
Кенаф	—	68,8
Рицина	—	89,9

Так само треба підкреслити, що в 1930 господарському році, поряд з розв'язанням в основному проблеми зерна, поряд з великими успіхами в справі розв'язання проблеми розвитку технічних культур, закладаються підвалини і для розв'язання скотарської проблеми, а саме—через організацію так званих молочно-товарових фарм, які, коли судити по наявних фактах, є дуже великонадійна організаційно-виробнича форма колгоспного будівництва в галузі скотарства.

Молочно-товарові фарми почали організовувати літом 1930 р., найбільша практика будівництва їх в Сибіру і на Уралі, де це діло набрало найбільш конкретних форм і надто широкого розмаху. В наслідках 1930 р. ми можемо констатувати такі немалі для першого року досягнення в будівництві товарових фарм. Так, на серпень товарові фарми по всьому СРСР обіймали вже понад 300 тис. корів і є всі підстави гадати, що цей охват на 1-ше січня 1931 р. досягне приблизно 600 тис. корів, не рахуючи молодняку.

Ці основні досягнення колгоспів в 1930 р. аж ніяк не є однобічним наслідком екстенсивного розвитку колгоспної діяльності за рахунок освоєння нових, в тому числі куркульських земель, за рахунок втягування великих державних кредитів і використання куркульських знаряддів виробництва, реманенту, тощо. Просте складення засобів виробництва, що були в селянському господарстві,—привело до значного підвищення продукційності праці в перший же рік широкого розвитку колгоспів. І про успіхи колгоспного будівництва в 1930 р. треба судити насамперед з тих вирішальних показників, що за них правлять далеко продукційніше використання знаряддя і заходів виробництва, високе обтяження на трактор, продукційніше використання коней, величезна, покищо слабо виявлена, економія при використанні господарських будівель і т. д.

Коли ми підходимо до визначення підсумків першого року роботи колгоспів широким фронтом, то, розуміється, не в останню чергу постає питання про те, які досягнення маємо у внутрішньо-господарській організації, у внутрішньо-господарському будівництві колгоспів, чи стають колгоспи з цього погляду на твердий ґрунт, чи ростуть елементи порядку в колгоспах, чи правильно організується праця колгоспників, розпорядча діяльність правлінь, чи росте колгоспна суспільність, чи запроваджується соціалістичне змагання, ударництво, чи правильно підходять колгоспи до організації розподілу врожаю і прибутків?

Тут, насамперед, треба відзначити, що дивне ж не те, що серед 82 тис. колгоспів по СРСР є дуже багато поганих організацій, які ще не виявили серйозних досягнень у будівництві громадського господарства.

Дивніше те, що в першій же рік існування широкої колгоспної мережі можна налічити дуже багато, в кожному разі сотні й тисячі гарних, а незрідка й зразкових колгоспів, що правильно розв'язують внутрішньо-виробничі й соціально-економічні завдання, в тому числі такі складні, як організація праці, розподіл прибутків і врожаю. За цими зразковими колгоспами тягнеться далеко довшя низка колгоспів з середнім рівнем організацій, які ще часто спотикаються у своїй виробничій роботі, внутрішня організація і виробнича структура яких не досить стала, але курс їх вирівнюється і йде на організаційно-господарську консолідацію і зміцнення; отже є цілковита певність в тому, що ці колгоспи увійдуть в новий господарський рік із сталим господарським баянсом, із сталими елементами порядку у своїй діяльності, із сталим поглядом на них наокожного індивідуального сектора, як на організації, що ростуть, і здатні надалі остаточно налагодити свою роботу.

Того, хто бував у колгоспах і стежив за внутрішнім організаційним і виробничим їхнім життям, найбільше вражає той основний і великонадійний факт, як багато розумних, дотепних, енергійних керівників і робітників впливає на гребні колективізації в перший же рік її широкого розвитку і зміцнення. Цей факт звучить як величезне політичне досягнення, коли бачиш людей, що рік тому ледве-ледве, з гріхом пополам, працювали в господарстві, з масштабом в 3-4 га, а тепер під напором величезних завдань і колосальних темпів виробничої і громадської діяльності орудують у великому господарстві, що іноді перевищує тисячі га, до того ж орудують не зле і держать надто складні пляни різнобічної діяльності у своїй голові, успішно прикладаючи здоровий селянський розум до виконання зовсім нових і колосального масштабу завдань.

Що ж є основна причина і передумова всіх передумов цих величезних досягнень колективного будівництва в перший же рік повнокровного існування колгоспів?

Ці досягнення безумовно забезпечила правильна політика партії, а саме в першу чергу правильна розстановка соціальних сил в колгоспах, підтримка бідняка, курс на перетворення середняка в тривку опору радянської влади в колгоспах, безошадна боротьба з куркулем і ліквідація його як класу в районах суцільної колективізації, розгром шкідливих елементів у місті і безупинна боротьба з правим ухилом і лівими закрутами в партії. Без цієї передумови, основної в розвитку колективізації, вона б не змогла закріпитися, після великих весняних коливань, на дуже високому рівні, без цього не можливі були б величезні досягнення, що є безпосереднім наслідком партійного керівництва і тієї великої мобілізаційної роботи, що її проробила партія, пославши десятки тисяч своїх членів і робітників від варстату на села, — без цього була б не можлива нова, що намітилася восени, хвиля в колгоспному русі.

Та величезна програма, що розгорнута на XVI партійному з'їзді — є основна і вирішальна передумова досягнення дальших перемог колективізації. XVI-й з'їзд дав виключно чітку настанову і в царині виробничих завдань колгоспів і в царині дальших темпів розвитку колективізації, і що має основне і вирішальне значення, з надзвичайною ясністю визначив соціальні основи розвитку колективізації, дав чітку розстановку класових сил, що борються на селі, підкресливши те основне положення, що проблема колективізації політично розв'язується в упертій, безошадній боротьбі з куркулем і його ліквідацією в районах суцільної колективізації, при твердій орієнтації на підтримку наймитів і бідноти в колгоспах, на зміцнення їхньої спілки з середняком і на перетворення середняка в колгоспах, на тривку опору радянської влади.

Насамперед треба відзначити, що всі ті конкретні завдання, які подиктовані постановами партії, які вводяться в основу контрольних чисел на 1931-й рік, можуть з повним успіхом розв'язуватися тільки на новій хвилі добровільного широкого переходу бідняцьких і середняцьких мас в колгоспи. Ми вже раніше відзначали, що колективізація, закріпившись в кінці літа на рівні, близькому до однієї четверти селянських господарств, дає показники нового піднесення в процесі розгортання восени кампаній хлібозаготівлі, осіннього сіву та зябливої оранки.

Це піднесення має колосальне значення саме тому, що воно розгортається на порозі нового господарського року і його треба, щоб то не стало, зміцнити, розвинувши широку організаційно-політичну роботу, правильним поєднанням тих господарських кампаній, що провадиться восени і які ще не закінчено, з основною політичною кампанією в

справі втягування найширших бідняцько-середняцьких мас в колгоспи. Організацію нового руху мас в колгоспи треба поставити в безпосередній зв'язок з правильною політикою й організацією розподілу в колгоспах наслідків господарського року, що кінчається. (Врожаю й прибутків).

Весняна постанова ЦК Партії, підтверджена постановою XVI-го з'їзду, визначає перспективи й програми розвитку колективізації таким чином, щоб на весну 1931 р. колективізація в таких основних зернових районах, як Нижня Волга, Середня Волга, Середній Кавказ, південна степова частина України, була в основному закінчена, а колективізація решти зернових районів (ЦЧО, Урал, Сибір і т. д.) була закінчена в основному навесні 1932 року.

Треба чітко собі уявити і зрозуміти всю правильність такої постанови питання, і все величезне значення для розв'язання виробничих завдань, поставлених перед сільським господарством, реалізації намічених постановою партії темпів колективізації. Коли справді, в наслідок правильної організаційної політики, в наслідок мобілізації всіх сил і насамперед всередині самої колгоспної системи,—це основне завдання 1931 року буде цілком і повністю розв'язане, тоді центр ваги в сільському господарстві, на селі остаточно пересунеться на колгоспи і для них відкриється величезна перспектива і далеко більша можливість ставити й розв'язувати виробничі і внутрішньо-організаційні завдання.

Досягнення намічених темпів колективізації перетворить в активних будівників с.-г. виробництва на новій соціальної і виробничій базі вже коло половини селянських господарств. Перехід в такому великому масштабі середняцьких мас в колгоспи, перетворення середняка в тривку опору радянської влади на селі — звільнить колгоспний сектор від того преса, що ним є індивідуальне селянське господарство, яке ще вагається, ще не усвідомило цілком і повністю своїх перспектив в новій обстанові, господарська активність якого на порозі вступу в колгосп, як показує практика поточного господарського року, зазнає певних коливань. Перехід широких бідняцько-середняцьких мас в колгосп в тих масштабах, що намічені постановою ЦК, звичайно, великою мірою полегшить завдання боротьби з куркулем. Так, зокрема, основні зернові райони можуть тоді вважатися цілком за райони суцільної колективізації, з усіма висновками з цього для куркульства, як класи.

Виробничі завдання 1931 р. коротко визначаються такою формулою XVI-го з'їзду: „Повне закріплення успіхів, досягнутих у розв'язанні зернової проблеми, досягнення перелому в розв'язанні проблеми скотарства, а також проблеми технічних культур, як сировинної бази для промисловості й експорту“.

Внутрішні господарські проблеми колгоспного руху, що встають на весь зріст і на всю широчінь 1931 господарського року, можуть конкретно диференціюватися в таких напрямках.

На першій черзі стоїть завдання правильної організації праці в колгоспах, на засадах підняття здорової заінтересованості колгоспника, заохочення його прагнень до кваліфікації й усякого заохочення колгоспної винахідливості.

В безпосередньому зв'язку з цим завданням і як передумова до його розв'язання стоїть питання повного подолання тих викривлень, що спостерегаються в організації оплати праці і розподілу прибутків в колгоспах, при чому щодо цього принципова програма цілком ясна, бо вона спирається на правильне гасло про те, що оплата праці мусить базуватися на принципі кількості і якості праці витраченої кожним колгоспником, при повній ліквідації всіх спроб орієнтуватися на розпо-

діл прибутків за принципом зрівняльної оплати праці, норм їдців в розподілі натуральної продукції і т. д.

І нарешті великою проблемою повстає питання про правильну організацію управління в колгоспах, на засадах поєднання державного пляну з здоровим самоуправлінням самих колгоспників, з виявом місцевої колгоспної ініціативи і практичного розуміння внутрішньо-колгоспних завдань; до того ж, завжди треба мати на увазі той величезний досвід, що селянин-бідняк і середняк назбирав за всю свою довголітню господарську практику.

Ця сторона колгоспного будівництва, що виявляється в складному перехрещенні плянної директиви і потреби широкого вияву внутрішньої ініціативи колгоспних мас, потребує найсерйознішої уваги. Розвиток колективізації і в теперішніх масштабах і в тих масштабах, що передбачаються програмою на 1931 господарський рік, безперечно є передумова величезної сили до зміцнення народньо-господарського пляну, до просування пляну на ту ділянку, що досі найменше піддавалася його впливові — тобто на сільське господарство, до втягування у свідоме соціалістичне будівництво величезних бідняцько-середняцьких мас села. Але загальний державний плян набере справжнього дієвого виразу, поведе до дійсних реконструктивних зрушень у сільському господарстві, коли він буде збудований на виявленні тієї величезної ініціативи, що її безперечно можуть дати бідняцько-середняцькі маси, що вперше вступають у свідомий період свого історичного існування, вперше заражаються ентузіазмом соціалістичного будівництва. І звідси, природно, виникає питання про поєднання єдиного загально-державного пляну соціалістичної реконструкції сільського господарства з зустрічним пляном самих колгоспників, гасло взяте з практики соціалістичного будівництва в промисловості і не менше дієве для організації творчої ініціативи найширших колгоспних мас села.

Коли спостерігаєш діяльність окремих колгоспів, то доводиться констатувати цілий ряд випадків механічної передачі їм пляну із їхнього боку механічного його виконання, без обліку місцевих економічних особливостей, без ініціативи колгоспників і їх розуміння виробничих завдань, в тому чи іншому районі, або в окремому колгоспі.

Тов. Юркін з результатів своєї поїздки по Україні передав дуже цікавий факт, що йому трапився в одному колгоспі. У виробничому пляні його значився засів ні мало ні багато як 33-х культур. Ці 33 культури, розуміється, не вирости з правильного поєднання власної господарської орієнтовки колгоспу з правильно районованим в обласній організації пляном. Вони є безпосередній наслідок бюрократичної передачі по інстанціям; бюрократичного прийняття його колгоспом, не приміряючи до місцевих умов і без погодження з інтересами самої колгоспної маси. Основною передумовою для вірної постави і успішного розв'язання внутрішньо-господарських проблем колгоспного руху безперечно є правильна розстановка класових сил в колгоспі, тобто треба продовжити і зміцнити чіткий курс на повне вигнання куркульських елементів з колгоспів, що можуть заважати розвиткові колгоспного руху, і дії яких набрали явно шкідницького характеру. Біднота і наймитство повинно бути політичною опорою партії і радянської влади в колгоспах, і цей курс насамперед повинен виразитися в допомозі наймитам і біднякам як при вступі їх в колгосп, так і в самому колгоспі, і в широкому висуванні наймитських і бідняцьких елементів в колгоспах. І нарешті, внутрішньо-господарські проблеми колгоспного руху не можуть бути ні правильно поставлені, ні будь — скільки правильно розв'язані, коли політична й організаційна робота в колгоспах не буде

орієнтуватися на завдання практичного перетворення середняка на тривку опору радянської влади в колгоспах шляхом використання його господарського досвіду, втягування в колгоспну суспільність, надання йому місць в виборних органах колгоспів і т. д.

Контрольні числа на 1931 рік повинні бути конкретним виразом цих перелічених завдань. Які заходи треба покласти в основу контрольних чисел, щоб ці завдання своєчасно були поставлені і правильно розв'язані? Насамперед контрольні числа повинні забезпечити правильне районування намічених темпів колективізації. Питання про темпи колективізації, як уже сказано, розв'язані січневою постановою ЦК і XVI партійним з'їздом. Отже, контрольні числа при їх складанні спираються на цілком ясні вказівки про ті масштаби колективізації, які можуть і мусять бути досягнуті, завдяки правильній поставі політичної і організаційної роботи на селі. Тут треба відзначити, що основна думка постанови ЦК про темпи колективізації полягає в тому, що ця постанова ставить наголос не на досягненні середніх показників по всьому радянському Союзові, а містить основні передумови до районування колективізації, до виявлення місцевих умов, намічаючи три зони розвитку колективізації, в яких вона проходить по різному і своїми організаційними формами і своїм кількісним масштабом.

Контрольні числа повинні загострити й уточнити саме цю сторону січневої постанови ЦК і XVI з'їзду, причім кожна окрема республіка, кожна окрема область повинні намітити темпи розвитку колективізації, виходячи з нинішнього її стану по окремих районах, виходячи з тих внутрішніх організаційних та інших ресурсів, що їх республіки та області мають, а так само виходячи з тих основних виробничих завдань, які для них поставлено.

З особливою увагою контрольні числа республік і областей повинні поставитися до намічання темпів колективізації для так званих відсталих національних районів, де питання про колективізацію розв'язується в незмірно складнішій обстанові, ніж в основних продукуючих і особливо основних зернових районах СРСР, і де потрібна надзвичайно уважна підготовка до колективізації широких бідняцько-середняцьких мас. Постанова ЦК є аж ніяк не формальне накреслення кількісних підсумків розвитку колективізації. Її зміст саме й полягає в тому, що вона, районуючи колективізацію по трьох основних зонах, потребує особливих організаційних і виробничих підходів для кожного окремого району, зваживши в першу чергу його економічні умови, і намічення такої програми і таких форм організації колгоспного будівництва, які були б виразом цих місцевих особливостей. Курс на артіль, як на основну форму колективізації, матиме в контрольних числах на 1931 р. іще чіткіший вираз, але, разом з тим, цей курс повинен бути надзвичайно гнучкий і в приложенні до місцевих умов, він повинен знаходити проміжні етапи і форми розвитку колективізації: в заохочуванні там, де цього потребують економічні умови, поряд з артілью і простішою формою колективізації, до СОЗ'у і разом з тим в заохочуванні, для тієї частини індивідуального селянства, що все ще не зважується перейти в колгосп, до будівництва найпростіших виробничих об'єднань, з ясною і чіткою настановою на якнайбільше залучення бідняцьких і середняцьких господарств в колгоспи вже 1931 р.

Завдання контрольних чисел і полягає в тому, щоб зважити ті проміжні стадії й етапи, які мусять пройти бідняцько-середняцькі маси, особливо у відсталих районах, на шляху до колективізації, на шляху до об'єднання в основну форму колективізації, — сільсько-господарську артіль.

Тепер питання про темпи колективізації в окремих конкретних районах (республіках, областях, краях) іще неможна вважати за розв'язане, бо розв'язання його залежить від власного погляду самих республік, областей і країн. Так, проте, можна вважати, що закріплення колективізації на дуже високому рівні в результаті весняної кампанії і нова хвиля колективізації в зв'язку з виконанням осінніх завдань (хлібозаготівлі, сівба, зяблева оранка) визначають цілковиту змогу досягти наміченого партією обсягу колективізації без будь-яких змін.

Поряд з завданням правильного районування темпів колективізації по окремих республіках, областях і краях, контрольні числа повинні визначити чіткий курс на районування в розумінні спеціалізації колгоспного будівництва з погляду економіки окремих районів СРСР і тому напрямком їх дальшого виробничого розвитку, що його намітив був XVI з'їзд, і знайшов яскравий вираз у промові тов. Яковлева.

У спеціалізації с.-г. виробництва уже в 1931 господарському році треба піти по лінії виконання такої програми. Зернові культури, і зокрема пшениця, як головна і найрентабельніша культура, мають вже в 1931 р. значною мірою розвиватися і рости, завойовуючи ті величезні площі землі, що їх може дати східна частина СРСР, включаючи і Сибір. Тов. Яковлев поставив перед з'їздом завдання завоювати для пшениці 20—25 млн. га на кінець п'ятиріччя на Сході. Цей курс мусить набрати конкретного виразу вже в контрольних числах на 1931 р., і його повинні розв'язати саме колгоспи, що на пай їх припадає приблизно 73—74% всіх засівів пшениці. Питома вага колгоспів в загальній площі по селянському сектору без колгоспів зернових культур має бути така: овес—35,9%, ячмінь—65,4%, кукурудза—80,7%, стручкові—55,2%, риж—60,9%, і всі зернові, приблизно, 57—58%.

В зв'язку з просуванням зернових культур на схід, треба дати певний поворот до нової спеціалізації південної української степової смуги, що досі є і лишається надалі основним зерновим районом СРСР, в бік розвитку таких нових культур, як бавовни, соя кенаф, олійні рослини і т. д.

Контрольні числа, в зв'язку з завданнями розширити і зміцнити сировинну базу для промисловости, мають зважити конечність найширшого розвитку таких технічних культур, як бавовна, цукровий буряк, льон тощо; до того ж розвиток цілого ряду технічних культур треба поєднувати в контрольних числах з серйозною увагою тим національним окраїнам, що є батьківщина і основні райони для розвитку таких культур, як бавовна, риж, субтропічні культури тощо. 1931 р., судячи з первісних накреслень, буде роком завоювання колгоспами технічних культур, і цього року проблема створення сировинної бази для колгоспів ляже головно на плечі колгоспів. Це можна з найповнішою ясністю бачити з таких даних, що наперед намічають питому вагу колгоспного сектора в засіві технічних культур в 1931 р. (в загальній площі під селянськими засівами без радгоспів):

Бавовна	66%	Кенаф	63%
Цукровий буряк	74%	Рицина	88%
Льон	37%	Лік. трави	74%
Коноплі	31%	Тютюн	61%
Соя	88%	Махорка	57%

Щодо тієї смуги, що тепер має негідну і невідповідну до її можливостей назву „споживчої“, не продукуючої смуги, то в контрольних числах має знайти чіткий вираз курс на виконання директиви з'їзду в

розумінні перетворити споживчу смугу в молочно — городньо-льонні райони СРСР, розширивши засіви трав, організувавши колгоспні городи промислового значення та засіви льону.

Контрольні числа на 1931 р. жадним способом не треба розглядати, як комплекс тільки кількісних завдань для колгоспної системи. Контрольні числа повинно втілити в широкую програму агро-виробничих і організаційно-виробничих заходів.

Зокрема, величезне значення в контрольних числах набуває питання про те, щоб відшукати той оптимум переростання нинішніх колгоспів в дійсно зразкові, дійсно великі с.-г. виробничі підприємства. З цього погляду треба відзначити, що тепер питання про оптимум вже не є об'єктом для абстрактної гри слів і предметом чистої дослідчої роботи. Ці оптимуми намагає саме життя, вони творяться в живій практиці колгоспного будівництва.

Коли взяти рільничу галузь сільського господарства, то судячи з підсумків цього господарського року, в системі МТС і створюється оптимум рільничого колгоспного господарства, до того ж МТС, це безперечно, єдиний шлях узбільшення колгоспного виробництва, переходу його на високу технічну базу і, нарешті, переростання колгоспів і нинішньої форми селищного об'єднання (колгосп в масштабі заселеного пункту) в більшу масштаб організації-виробничу і територіальну одиницю, з поступінним вилученням окремих елементів виробництва і винесенням їх за межі окремих колгоспів. Так росте спочатку районова енергетична база. Таким же способом виділяється (і цей процес, звичайно, почався далеко раніше) перероблення с.-г. сировини із концентрацією її в групі районних виробничих підприємств (агро-виробничі комбінати).

Звідси намічається лінія, що надалі все більше зміцнитиметься, — до районового розподілу й перерозподілу робочої сили, до концентрації управління колгоспним виробництвом і т. ін.

Ми ще недавно схильні були трактувати МТС, як тільки енергетичну базу колгоспів. Тепер роля МТС усвідомлюється далеко ширше. Про це говорить хоч би остання постановка ЦК, що підкреслює ту величезну організаційну й політичну ролю, що виявляють і мають іще більшою мірою виявити МТС. Суть розширення ролі МТС і полягає в тому, що вони є єдиною формою великого колгоспного виробництва, що реально виявляється, що з нею жадною мірою не можуть конкурувати ті аж надто хисткі спроби організувати колгоспи в міжселищному масштабі, на базі існуючих засобів виробництва, що широко практикувалися навесні, коли створювалися так звані гіганти-колгоспи і які дозволяли централізувати тільки управління, без концентрації, узбільшення і вдосконалення виробничо-технічної бази.

Величезне виробниче, політичне й організаційне значення МТС повинно виявитися повною мірою в контрольних числах на 1931 р. І теперішня намітка пляну будівництва МТС в 1931 р., що безперечно буде прийнята без будь-яких серйозних змін, справді містить без жадних перебільшень грандіозну програму соціалістичної реконструкції сільського господарства, що робить цілком зрозумілою програму розвитку колективізації і дозволяє бачити і відчувати не тільки процес реконструкції сільського господарства, а й його кінцевий ефект.

Тепер намічається такий плян організації МТС в 1931 р.: число МТС передбачається довести на весну 1931 р. до 812 замість теперішніх 360 (об'єднаних станцій Трактороцентру і кол. станцій Хлібоцентру), при чім восени 1931 р. буде збудовано за пляном Трактороцентру додатково близько 500 станцій. Отже треба вважати, що на кінець 1930 р.

країна матиме понад 1000 тракторних станцій, так що понад 1000 адміністративних районів вже матимуть свої тракторні станції.

Треба відзначити, що трактори і МТС в 1931 р. розв'язуватимуть проблему не тільки зерна, а й бавовни, буряку і льону, при чому це реально виявляється в контрольних числах в зв'язку з тим, що на весну 1931 р. в зернових районах буде зорганізовано 557 станцій, в бавовняних районах буде зорганізовано 104 станції, в льонних районах—84 і в районах цукрового буряку 67 станцій.

Відзначаючи величезний масштаб будівництва МТС, не можна однак випускати з уваги того, що все ж і в 1931 р. близько $\frac{2}{3}$ районів СРСР ще не матимуть тракторних станцій і працюватимуть на основі простого складення тих засобів виробництва, що існували й існують в селянському господарстві. Звідти виходить велике й серйозне завдання організації живої тягової сили в колгоспах, при чому тепер можна вважати за остаточно зліквідовані ті порожні розмови про непотрібність коня в селянському господарстві та розв'язання „кінської“ проблеми в розумінні зведення конярства на нівець,—розмови, що широко росповсюджувалися минулої весни підчас запоморочення й закрутів.

Кінь, як правило, має використовуватися і там де є трактор. Тому МТС будують за контрольними числами так, що і трактор і кінь використовуватимуться приблизно в пропорції 50% до 50%, при чому в районах, де живу тягову силу дійсно витіснятиме трактор, стоїть завдання перерозподілу й пересунення коней в інтенсивні галузі сільського господарства, особливо в городництво, де кінь матиме ще дуже довго цілком достатнє обтяження. Контрольні числа передбачають, в зв'язку з такою настановою, не зменшення, а дальший ріст поголів'я робочої худоби і цілий ряд заходів до поліпшення коней в колгоспах.

Маштаби машинопостачання в контрольних числах на 1931 р. проєктуються в надзвичайно великих розмірах, приблизно вдвоє більше ніж в 1929-30 р. Найширше застосування трактора в сільському господарстві, а також дедалі більша роля інтенсивних культур, ставить щільно питання про реконструкцію машинобудівництва, про перехід його до вироблення причіпних знарядь і машин та реманенту для технічних культур. Це завдання повинно знайти чіткий вираз в контрольних числах на 1931 р.

По лінії скотарства тепер іде практична робота достатньо широкого маштабу в справі створення великого колгоспного скотарського господарства, в формі так званих молочно товарних фарм, що організація їх вже набула досить широкого розміру, і гасла їх створення все більше проходить в колгоспну гущу. Тут треба відзначити той факт, що існуюча мережа МТФ, створена за ініціативою місцевих, обласних і районних колгоспних організацій, без достатнього керівництва центру, при чому ця великонадійна форма колгоспного будівництва не знайшла покищо такого ж обґрунтування в науковому розробленні, що ним супроводилося ствердження МТС, незмірно популярнішого об'єктиву науково-дослідчих установ. Так само треба відзначити й те, що нажалі і жива практика будівництва молочно-товарних фарм дуже слабо досліджується і тому в планових накресленнях на 1931 р. ми підходимо до питання організації МТФ тільки в маштабі кількісних визначень, маючи слабе уявлення про фактичні форми організації цього діла. Тому слід, як найближче завдання, поставити вивчення досвіду будівництва МТФ, налагоджуючи термінові експедиційні обслідування і ставлячи дослідчу роботу в цьому напрямі, в найкоротший термін і найпростішим способом. Останнє мало б величезне значіння і при остаточному оформленні контрольних чисел на 1931 р. і особливо при намічанні п'ятирічного плану розвитку колекти-

візації. А проте, можна вже вважати, що гасло організації МТФ, висунуте ще весною 1930 р., було безперечно удачне і практично воно ще більше пошириться протягом наступного господарського року. План організації МТФ намічається в таких масштабах: на 1 січня 1931 р. в колгоспних фармах буде зосереджено близько 600 тис. голів корів (не рахуючи іншого поголів'я) і на 1 січня 1932 р. поголів'я корів на фармах передбачається (попереднє накреслення) довести до 1.500 тис. голів.

Проектування в контрольних числах організації МТФ повинно мати такі передумови. Насамперед треба розробити питання, що стосується до визначення оптимальних порайонових розмірів товарової фарми, підрахувавши, що приблизно може стати будівництво фарми на 50—100 і більше голів, які видатки падатимуть наголову худоби, на колгоспне будівництво, тощо. Питання про створення міжколгоспних фарм треба виключити з програми будівництва. Фарми треба будувати в розмірах окремого колгоспу, що викликається умовами формування фермерського стада. При перших же спробах намітити план організації фарм, на весь зріст стало питання про здешевлення будівництва обор в спосіб використання місцевого матеріалу, тощо, бо теперішні норми видатків колгосп не може видержати навіть тоді коли будуть значні кредити.

Справа створення МТФ повинна притягти широку увагу практиків-організаторів колгоспного діла і відповідних установ, щоб насамперед виробити найпростіші типи і стандарти будівництва, з максимальним використанням місцевих дешевих матеріалів, робочої сили самого колгоспу і т. ін.

Треба, однак, відзначити, що гасло організації МТФ жадною мірою не повинно замінити широкого підходу в контрольних числах до організації всього скотарського діла в цілому на основах далеко ширшого усуспільнення худоби, ніж це мало місце в 1930 р. на основі створення кормової бази для всієї усуспільненої, а також неусуспільненої худоби колгоспників, широкого силосного будівництва і широкого застосування зоо-мінімуму і всякої іншої допомоги колгоспам у будівництві скотарства. Особливе значення з цього погляду в контрольних числах треба приділити тим видам худоби, що швидко репродукуються і обіцяють дати в найшвидших темпах товарову продукцію, тобто насамперед організації свинарства, птахівництва, вівчарства в колгоспах і розвиток дрібного тваринництва (крільництва).

Так само треба більше уваги приділити і неусуспільненій худобі колгоспників — усяково піклуючись нею, уживаючи відповідних зоотехнічних заходів, організовуючи для неї кормову базу в колгоспах з чим, зокрема, має рахуватися і план силосного будівництва. Треба подбати, щоб не тільки від усуспільненої, а й від неусуспільненої худоби колгоспників було якнайбільше товарових виходів на ринок.

Контрольні числа на 1931 р. намічатимуть величезні масштаби виробничих заходів в колгоспах, що потребуватимуть значних засобів. Тут насамперед треба відзначити ту величезну роль кредиту, як основної економічної підйоми, що для колгоспів є не менш, а навіть більша ніж для індивідуальних селянських господарств. Завдання правильної кредитової політики полягає в просуванні якнайширше в колгоспи тих виробничо-реконструктивних заходів, що містяться в програмі контрольних чисел на 1931 р., при чому державні кредити мають виконати роль кристалізації власних внутрішніх нагромаджень колгоспів по лінії цих реконструктивних заходів. З цього погляду певний прогрес в галузі проектування контрольних чисел полягає в тому, що в міру їх розроблення, дедалі все більше уваги приділяється мобілізації внутрішніх ресурсів колгоспів, що набуває великого значення особливо в зв'язку з загально-

фінансовою обставиною в країні. Запроектовуючи план фінансування колгоспів, отже, й план виробничих заходів, треба виходити з реалізації постанови XVI з'їзду про асигнування колгоспній системі мільярда крб., тобто про подвоєння фінансування рівняючи з 1930 р., коли видано 500 млн. крб. (за планом, фактично більше). Цю програму, в зв'язку з переносом господарського року, треба вважати за мінімальну, бо жовтень — грудень 1931 р., що включається в план, вимагатимуть розширити фінансування, як місяці підготовки до 1932 господарського року й особливо до весняної кампанії.

Власні нагромадження колгоспів в результаті великого врожаю 1930 р. треба визнати за цілком достатні, щоб забезпечити програму широкої виробничої підготовки до 1931 р., при чому в 1931 р. разом з вкладеннями працею й матеріалами колгоспи зможуть з свого боку дати додаткову до мільярда крб. кредитів суму власних зустрічних вкладів, близьку до того ж мільярда крб. Грошова частина цієї суми вкладень може бути реалізована без шкоди для фонду споживання колгоспників тільки за умови переведення політики внутрішнього колгоспного режиму економії, через скорочення видатків на управління, досягнення нижчих норм експлуатаційних видатків тощо. Великою проблемою і для народного господарства в цілому і для колгоспів є проблема організації дешевого будівництва, використовуючи місцеві дешеві матеріали. Розв'язання цієї проблеми, зокрема, має велике значення для організації колгоспного скотарства (будівництво дешевих обор. силосів і т. д.).

Надзвичайно серйозна, або вірніше основна передумова вже не тільки для запроектування, а й для виконання контрольних чисел — це питання термінової підготовки кадрів будівників і організаторів колгоспного виробництва, що значною мірою повинні реально вступити в господарське життя вже 1931 р. Це завдання треба значною мірою розв'язати важливо, на порозі до весняної с.-г. кампанії, тобто в п'ятому окремому кварталі, і в перші місяці (січень і лютий) 1931 р. За контрольними числами на 1930-31 р., що переглядатимуться в бік збільшення, передбачається підготувати і перепідготувати близько 2 млн. чол., що з них коло 1.900 тис. падає на кадри масової кваліфікації.

Отже, центр ваги в справі підготовки кадрів полягає в перепідготові і перекваліфікації самих колгоспників і в створенні з них кадрів, здібних управляти колгоспним будівництвом і розв'язувати виробничі завдання. Інакше неможна розв'язувати проблему кадрів в колгоспному русі, бо широченню хвилю колективізації можуть винести на своїх плечах тільки величезні кадри організаторів, що вирости з самої колгоспної гущі, що знають умови с.-г. діяльності. Завдання підготувати їх в зв'язку з цим спрощується, бо засвоєння колгоспником загальних засад політики партії на селі, агрономічного й зоотехнічного мінімуму і орг. питань колгоспного будівництва, разом з великою виробничою практикою на перших порах, повною мірою розв'язує питання про підготову широких кадрів активістів колгоспників, що з-посеред них ростимуть і кадри відповідальніших організаторів через додаткову науку й перепідготову.

На закінчення треба відзначити таке: контрольні числа матимуть тільки тоді організуюче значіння в розвитку колгоспного будівництва і в організації колгоспного виробництва, коли вони міститимуть не тільки кількісне визначення росту й розвитку колгоспного руху, а й будуть втілені в конкретних заходах. Тому, завдання складення контрольних чисел лягає головною вагою не на центральні організації, а на серединні й низові ланки колгоспної системи, на республіканські, обласні й краєві організації і особливо райколгоспспілки. Значення скасування округ і полягає в тому, що центр ваги практичної господарської діяльності перено-

ситься на район і це має особливо серйозне значення для колгоспної системи, де основною вирішальною ланкою в організації колгоспного будівництва є безперечно райколгоспспілка.

Отже, в остаточному підсумку, можна сказати, що районів контрольні числа, які правильно поєднують державний план з місцевою ініціативою колгоспів, і з своєрідними економічними умовами даного району, є центр ваги в системі керівництва колгоспним будівництвом. Та вся сила, знов же, не в тім, що обласні краєві й районів контрольні числа будуть механічно, за принципом голої арифметики, запозичити проектування центру, а в тому щоб в міру просування до колгоспів від союзного колгоспцентру до республіканського, від республіканського до обласного, від обласного до районного — в контрольних числах росло усвідомлення реальної дійсності, росло наближення до місцевих особливостей, розширялася програма живих практичних заходів.

Нарешті, цілком правильним, здоровим, живим і дієвим гаслом очевидно, вже в 1931 р. повинно стати гасло висування назустріч контрольним числам зверху зустрічного виробничого плану колгоспів і в першу чергу передових.

Колгосп жадним способом не можна ні розглядати, ні будувати за зразком і подобою індустріального підприємства і переносити на нього ті закони планування й керівництва, що існують в промисловому будівництві. Цілий ряд помилок в колгоспному русі заходив досі саме з тієї причини, що на колгоспи дуже часто некритично переносили увесь досвід промислового підприємства, не приновляючись до особливих умов діяльності колгоспу. Ці помилки були особливо великі в галузі політики оплати праці (встановлення твердої зарплати, грошової одиниці оплати праці тощо). Небезпека цих помилок є в галузі організації планування в колгоспах, про що наочно свідчить наведений факт про 33 культури в плані окремого колгоспу. Тому гасло зустрічного плану в колгоспі, що поєднує державну директиву з власним розумінням своїх виробничих завдань з боку колгоспників, є гасло виключно своєчасне і на переведення його в життя треба звернути виключно серйозну увагу.

Весна, як і раніше, розв'язуватиме і визначатиме масштаби господарчого будівництва в 1931 р. Тому весняна с.-г. кампанія повинна знайти цілком практичний і дієвий вираз в контрольних числах на 1931 р. в колі цілком певних і чітких заходів.

Тепер маємо всі передумови для нової хвилі колективізації, для нових великих господарських перемог в 1931 р. Ці передумови полягають в тих величезних досягненнях, що колгоспний сектор мав уже в 1930 р. Вони полягають в постанові XVI з'їзду, який дав правильну орієнтацію на втягування в 1931 р. більшості бідняцько-середняцьких господарств в основних зернових районах в колгоспи, на перетворення середняка в тривку опору радянської влади в колгоспах, на боротьбу з куркулем і на ліквідацію його як класи, в районах суцільної колективізації. Колгоспний рух в 1931 р. набуває широкого розмаху, якщо постанови партії правильно переводитимуться, якщо постава величезних господарських завдань перед колгоспами буде поєднана з широкою політичною роботою, з безощадною боротьбою з куркулем і ліквідацією куркульства, як класи, в районах суцільної колективізації, з упертою боротьбою проти правого ухилу і правих саопливних настроїв і лівих закрутів в партії щодо організації колгоспного руху і керівництва колгоспним виробництвом. Одночасно і поряд з цим треба провадити широку роботу в справі втягування і закріплення бідноти в колгоспах і практичного перетворення середняка в колгоспах в тривку опору радянської влади.